

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
Навчально-науковий гуманітарний
інститут

Владислав СИДОРИКА

«Регіональні історико-соціальні особливості розвитку шахового спорту у Миколаєві»

Науковий керівник
к. м. н., доцент
Ігор МАРЦИНКОВСЬКИЙ

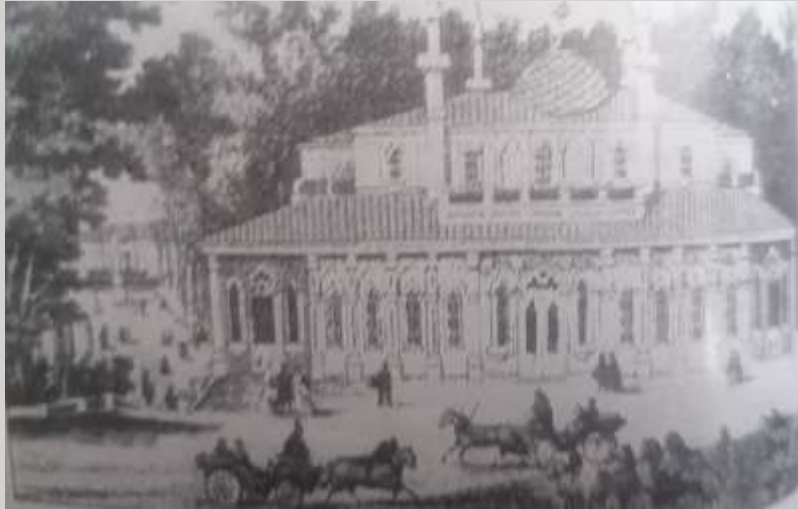
МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета роботи — дослідити особливості регіональних історико-соціальних аспектів розвитку гри в шахи у Миколаєві.

Завдання дослідження :

1. Дослідити регіональні історичні факти початків гри в шахи, її розвиток і вплив на соціальні та культурні аспекти життя у Миколаєві.
2. Висвітлити особливості роботи миколаївського шахового клубу в умовах триваючої російсько-української війни.
3. Показати стан та перспективи подальшого розвитку шахів у Миколаєві.
4. Розглянути методику підготовки шахістів у сучасних умовах.

Заснування першого шахового клубу у Миколаєві

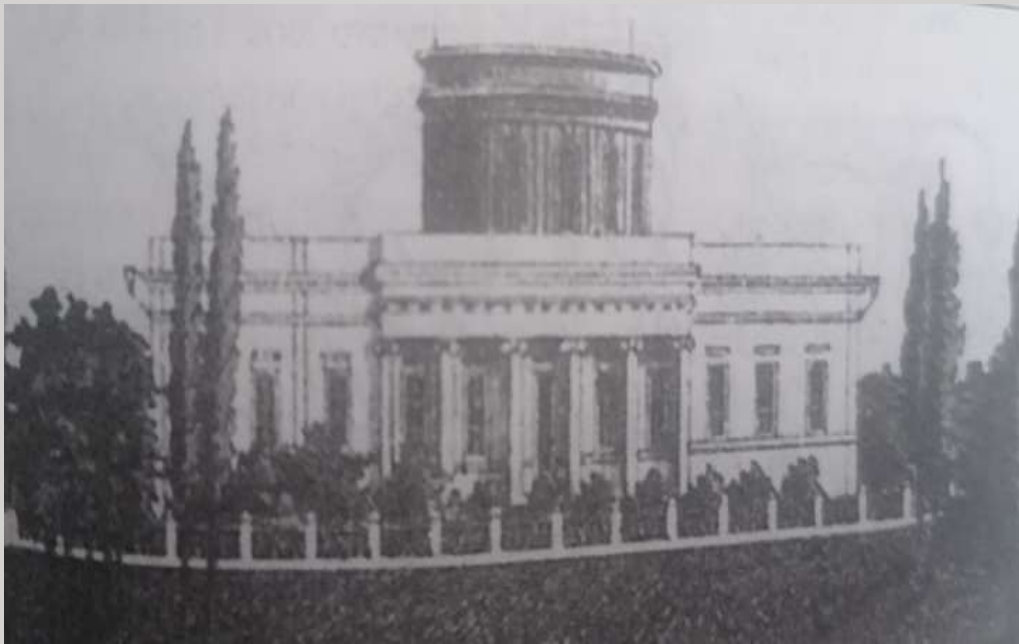

**Найперші шахові поєдинки
відбувалися у літньому Морському
зібранні, яке було побудовано у 1791
р. Зруйновано у 1918 р.**

**У подальшому активне шахове
життя проходило у побудованому в
1824 році на Артилерійській вулиці
"Будинку флагманів і капітанів"
(сучасний "Будинок офіцерів
флоту")**

З 1821 до 1871 рр. першим директором Чорноморської морської астрономічної обсерваторії, (з 1992 року – Науково-дослідний інститут "Миколаївська астрономічна обсерваторія" Національної академії наук України) був призначений Карл Христофорович Кнорре (1801 – 1883), відомий сильний шахіст.

Створення Миколаївського шахового товариства, 28 червня 1887 року

Популярною шахова гра в Миколаєві стає через сто років після заснування міста. Певна ініціативна група жителів нашого міста, які любили грати в шахи, вирішила створити Миколаївське шахове товариство.

18 травня 1893 року штабс-капітан М. І. Степанов подав Миколаївському військовому губернатору клопотання та проект статуту майбутнього товариства. Дозвіл на створення шахового товариства було отримано. Відкриття відбулося 28 червня 1887 року в Миколаєві з, із затвердженням статутом “Шахове товариство”. На той час до товариства вступило 23 особи.

Із-за фінансових труднощів, після смерті Степанова, "Шахове товариство" наприкінці 1897 року перестало функціонувати.

Відродження товариства відбулося у грудні 1901 року завдяки С. П. Юріцину (1873 – 1920) – гласному міської думи, журналісту, редактору, а потім видавцю газети "Южанин" (згодом "Южная Россия").

Шаховий спорт у Миколаєві за часів комуністичної влади

Шаховий турнір, проведений у 1935 році, став етапним моментом, що підвів ризику періоду занепаду шахового життя нашого міста. Шаховий рух у Миколаєві вкотре почав свій розвиток. З'явилися повідомлення про загальномістські командні шахові змагання, за підсумками яких перше місце зайняла команда заводу "61 комунара", набравши 19,5 з 30 можливих очок. Друге місце – команда Кораблебудівного інституту – 15,5 очок. Третє місце зайняла команда Союзу держторгівлі і кооперації – 14,5 очок. Для учасників шахового чемпіонату заводу ім. 61 Комунара були виготовлені спеціальні жетони.

Наприкінці 1940-х і в перші роки 1950-х років зацікавленість до шахів відроджується.

П.Д. Калафаті був керівником шахової секції кораблебудівного інституту та чемпіоном Миколаївщини з шахів 1949 р.

Від бурхливого шахового життя не відставали і студенти. Шахова секція Миколаївського кораблебудівного інституту нараховувала у ті часи 85 розрядників. . Шахова команда Миколаївського кораблебудівного інституту, під керівництвом П. Д. Калафаті, 1953 р.

Підсилення шахового життя Миколаївщини, кінець 50-х початок 60-х років

. Багаторазовий
чемпіон Миколаївщини
з шахів О. Волчок,
1954-1979 р.р.

Чемпіони міста
подружжя пара
Наконечних – Сергій і
Зоя, 1961-1992 р.

. Подружжя пара Аркадій
Шмирін і Ларіса Мучнік.
1980 р.

Робота шахового клубу у Миколаєві за 1991 – 2022 роки

Велика частина історії шахів у Миколаєві пов'язана з ім'ям Миколи Васильовича Шелеста, який почав працювати над створенням шахового клубу. Результатом стало відкриття 1 листопада 1992 року обласної дитячо-юначої школи «Обласний шахово-шашковий клуб», де той зайняв посаду директора. Микола Васильович колись був віце-президентом Федерації шахів України, президентом Федерації шахів Миколаївської області.

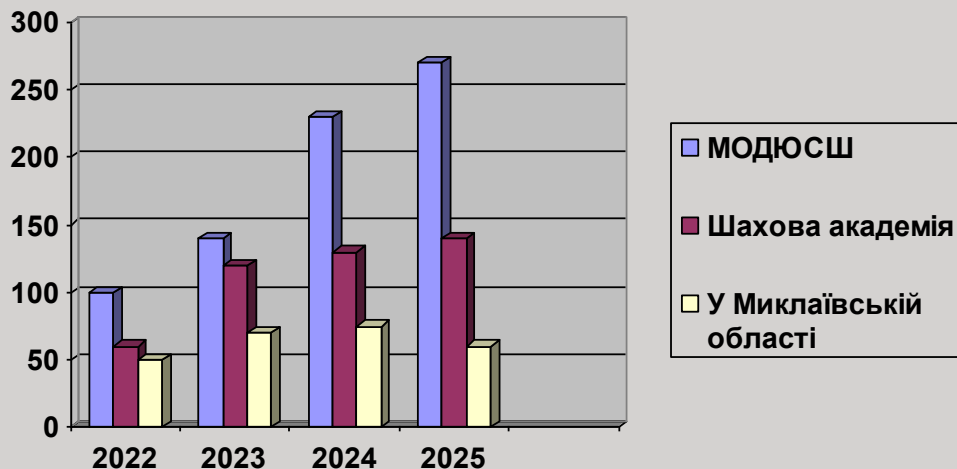

Врешті, 29 квітня 2021 р. після ремонтних робіт, які тривали чотири роки, Миколаївський шаховий клуб відчинив свої двері для всіх охочих займатися шахами. Він став комфортним закладом для проведення тренувань та змагань різних рівнів.

Робота миколаївського шахового клубу в умовах російсько-української війни (2022 – 2025 рр.)

Перший у час російсько-української війни шаховий турнір наживо у м. Миколаєві.
Грудень 2022 р.

Графік розподілу кількості шахістів по рокам, 2022-2025

Вплив фізичних навантажень на шахістів

Взаємозв'язок фізичних навантажень із концентрацією та стресостійкістю шахістів на етапі попередньої базової підготовки

Тип фізичних навантажень	Механізм впливу на організм шахіста	Результати для когнітивної сфери	Вплив на здатність протидіяти стресу	Педагогічна інтерпретація
Аеробні вправи (біг, плавання, велотренування)	Активізують серцево-судинну систему, підвищують оксигенацію мозку, стабілізують енергетичний обмін	Підвищення стійкості уваги, зростання швидкості реакцій, підсилення працездатності під час тривалих партій	Зменшення рівня тривожності, стабілізація емоційного стану	Сприяють формуванню довготривалої концентрації як базової передумови для стратегічного мислення
Силові вправи з помірним навантаженням	Розвивають м'язовий тонус, стимулюють вироблення ендорфінів, формують внутрішню дисципліну	Зростання самоконтролю та здатності зосереджуватися на завданні, зменшення розсіяності	Посилення психологічної витримки, розвиток здатності переносити напружені ситуації	Використовують ся як інструмент педагогічного впливу для формування волі та стійкості
Координаційні вправи (гмнастика, рухливі ігри, вправи на баланс)	Активізують сенсомоторні функції, інтегрують роботу кори головного мозку та нервової системи	Покращення здатності швидко переключати увагу, розвиток точності мислення	Формування готовності до несподіваних ігрових змін, контроль імпульсивних реакцій	Підтримують розвиток стратегічної гнучкості й підсилюють здатність адаптуватися до динамічних змін у грі
Вправи на витривалість (довготривалі циклічні тренування)	Розвивають здатність організму тривалий час працювати без виснаження, тренують нервову систему до стабільності	Формування здатності мислити без зниження ефективності впродовж кількох годин	Зменшення ризику психічного виснаження під час турнірів, стійкість до монотонного навантаження	Стають підґрунтям для виховання наполегливості та працездатності як педагогічних якостей
Дихальні та релаксаційні практики (йога, медитація, вправи на дихальний контроль)	Нормалізують роботу нервової системи, знижують рівень кортизолу, відновлюють енергетичний баланс	Підтримка ясності мислення, підвищення ефективності пам'яті	Здатність швидко відновлювати емоційну рівновагу, зниження впливу стресу	Використовують ся як педагогічні засоби для виховання внутрішнього самоконтролю та здатності зберігати стратегічний фокус

ВИСНОВКИ

Під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи, в ході наукових розвідок, було з'ясовано історичні факти на основі яких можна зробити наступні висновки :

- 1. Досліджено регіональні історичні факти початків гри в шахи, встановлено розвиток шахової гри і її вплив на соціальні та культурні аспекти життя у Миколаєві.**
- 2. У ході аналізу роботи миколаївського шахового клубу за державності України висвітлено особливості роботи миколаївського шахового клубу в умовах триваючої російсько-української війни яка наклала свій негативний відбиток на тренувальний процес, змусивши перейти на он-лайн тренування, скорочення чисельності миколаївських шахістів тощо.**
- 3. Показано стан та перспективи подальшого розвитку шахів у Миколаєві за рахунок проведеної агітаційної компанії “Шахи у школі” серед закладів середньої загальної освіти міста та відкриття нових шахових навчальних відділень у мікрорайонах Намив і Корабельний.**
- 4. Розглянуто методику підготовки шахістів у сучасних умовах. Показано, що крім традиційних видів підготовки треба більше приділяти увагу сучасним видам психологічної та фізичної підготовки шахістів.**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!